

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za poč. godine K 6. — Za Šibenik na godinu doplaćanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše postarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, pribroćena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nepravilna pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

† David Starčević.

U sriedu na 5 sati poslie podne izustio je u Jaski svoj junački duh David Starčević, narodni zastupnik Gospičkog i Klošarskoga kotara.

Danas u dva sata poslie podne počivat će njegovo mučeničko tielo pokraj velikog njegovog strica Ante Starčevića na groblju Šestinskom.

Onamo, k' onom seljačkom grobištu vinut će se danas duh svih Hrvata i protrnut će kad vidi da mu nestaje velikih sinova uprav u času, kad bi ih tužnoj domovini najviše trebalo,

Ali onamo će, na tom slavnom grobištu, hrvatski duh crpit također potrebitu snagu, potrebiti ponos, potrebitu junaštvo. Jer ono su bili divovi, junaci ponosni, koji se nisu nijednom vladarstvu poklonili, pred nijednim uz-makli, pred nijednim poniknuli. Ono su bili sinovi težaka, koji su za rad svoj na uhar naroda i domovine nagradjeni patnjom, progona, okovima, gubitkom imanja, časti i slobode. Ono su bili Hrvati, koji su znali živjeti za narod i vojevati snagom duha nesavlađiva, neslomiva, poštena.

U njima su oživjela stoljeća prošle slobode, veličine, ponosa i uz potlačenog naroda izašli i celi svoj viek uz ostale drugove sijali sjeme slobode, koje evo nakon svih mogućih napora ostavljaju narodu svomu kao plod, koji niče. Ostavljaju muke pretrepljene i primjer kako se radi za domovinu Hrvata ako će da postane jedna i slobodna.

David se je rodio god. 1840. Prve škole je učio u rodnom Žitniku, a gimnazij i akademiju u Zagrebu, gdje je živio podučavajuć privatno, a kasnije i na gimnaziji kao učitelj.

Bio je ljubimac puka i mladeži, a ban Levin Rauch, otac današnjeg Rauha, odпусти ga od službe i malo ga za tim kao odvjetničkog perodovij god. 1873. zatvorii u tamnicu radi Rakovine.

Godine 1881. postao zastupnikom. Od tada u saboru i po domovini, on gorostas tielom i duhom, navješćiva rieč, koja se orila od jednoga kraja Hrvatske do drugoga i budila uspavane, okupljala mladež. Izključivali ga sa sjednica, oružanom ga rukom bacali iz sabornice, progonili ga, a on je postajao jači, tako da ga narod god. 1884. izabrao u tri kotara svojim poslanikom.

I Khuen dodje i pokrade arhivalne spise god. 1885. Stranka prava, David i družina, bila je moć, sila, pred kojom je Khuen njegov izagnan bježao iz sabora hrvatskoga.

Stranka prava je tada kršila pred sobom od vjekova i progona zatran put k srčcu naroda i narod je od sada s njom . . . Uzaludni su svi napori. Uzaludna odlikovanja Khuenova, uzaludna njegova osveta, uzaludna nalag, da uništi stranku prava. Ona je u narodu. Khuen se uzalud osvjećuje. David je išao u okove, izgubio čast doktora, građanska prava kao i Tuškan, koji se . . . krivo zakleo.

David je čamio u tamnici najprije pet mjeseci, a onda sve do rujna god. 1889.

Kad je izašao iz okova, bavio se gospodarstvom i strankom, dok 1897. bude izabran zastupnikom. U život stranke utjecao je kao izranjeni i izmučeni lav, kojemu su se lavci od zlonijih razpršeni i nahuckani međusobno razjareno grizli i krvarili . . . Još je taj lav u otvorenom saboru spuštao se iz gornjih stepenica svojom moćuom šapom dolazio do pod grlo Khueni, ali lavič su bili nesložni . . .

Trpio je radi toga neizmierzno. Njegova rieč nije više orila se kao odusevljen glas trublje, nego je bila bolna, gorka, odjek težkih časova, koje još proživljujemo.

Poslie ga sabor nije vidio.

Ove godine bio je izabran u dva kotara za zastupnika. Nu stari borac za slobodu nije imao više prigode da u Zagrebu pred celim narodom progovori Rauchovu sinu. Srđce mu je klonulo u 68. godini života nakon četrdeset godina rada i patnja neizmierzna za narod.

Ipak prije nego nas je za uvijek ostavio, oslobodio je svoje ime, glas, baštinu strica svoga i svoju, baštinu prijatelja svojih od zloporaba vukova u janjećoj koži. Zloduh može samo neovlašteno kalfati ime utemeljitelja stranke prava.

Zadnje dane svoga života proboravio je uz brata Milu, kojemu je pri kršćanskoj smrti preporučio baštinu i muku . . . Teret veliki, koji će imat da nose svi pravaši. Teret otačbenički, sladki . . .

Duh naš nekak je danas uz dva groba na seljačkom grobištu blizu Zagreba.

Ustulim poslie slavnog i hrabrog boja, bila lahka ta hrvatska seljačka gruda!

Slava DAVIDU! Slava ANTI!
Slava im u vjeko!

Trödler naše Hrvatske.

Poznate li ga? Šulja se po kućam, gdje se udomaćila nevojila ili razpisnost i neumjerenost. Kupuje stara, iznošena odela i preprodaje ih. Kupuje i druge stvari, sve što ih razpisnik ili proždrljivac za čas ne treba i sve to preprodaje. Doušnik je i čaratan. Varalica je i pouzdanik propale žene i propala čovjeka. Kukavan je i krvočan. Pred žrtvom se uvija i plazi kao crv. Na usnam mu je uvijek posmjeh i kad ga nogom gurneš iz poštene kuće, umiljat je klanja i poručava. Nema stida, nema ponosa, nema savjesti. Jedina mu je briga kupiti i prevariiti, preprodati i prevariiti.

Poznate li ga? Otvorio je dućan, gdje se uvukao kao pauk. Čeka, vrebna na svoju žrtvu, da ju u mrežu uhvati, da joj sisa krv, da ju izmoždi, upropasti, ubije. Zavukao se u duplje kao razbojnik, ali on je pitom, plah, kukavan, varalica, pouzdanik, doušnik, krvočan, varalica, bez ponosa, bez stida, bez savjesti. Jedina mu briga posmjehom na usnam ubijati svoje žrtve.

Poznate li ga? Sagradio je sebi palacu, okitio se zlatom i dragim kamenjem. Nu uvijek je on isti. Doušnik, pouzdanik, krvočan, varalica bez ponosa, bez stida, bez savjesti.

I bez domovine je i bez vjere.

Eno vam ga, svukud je, gdje mu je bolje. Bezvjerac pokrstio se, da dobije mjesto na univerziti, da se oženi, da napreduje, i vjerom, koju je jučer primio, ruga se, Učinio je dobar posao, kupio je prilično odielo i dobro ga preprodao. Eto, to je sve.

Poznate li ga? Šuljao se po kućam, gdje se udomaćila nevojila ili razpisnost i neumjerenost. Doušnik i pouzdanik i varalica. Bez ponosa, bez stida, bez savjesti. Bez vjere, bez domovine, uvukao se u duplje kao pauk, razastro mreže, nakupio svojih žrtata bezbroj.

I uvijek kupuje stara, iznošena odela i sve, što razpisnik i proždrljivac treba i sve to prodaje i vara. Vara na veliko. Posao mu krasno uspujeva. Trguje već narodom. Od Hrvatske je učinio svoju Trödleriju.

Trödler u Zagrebu, Trödler u Beču, Trödler u Pešti, Trödler u Sarajevu, Trödler u Mostaru, Trödler u Dubrovniku.

Poznate li ga? Trödlera naše Hrvatske ne poznate?! Ta eno vam ga. Obukao na sebe u bezicenje ometa bolja odela lakhoviernih žrtava, okitio se njihovim dragocinostima. Nevidite li na njemu muku Staroga i Turkulja i Tuškana i Davida i Barčića i svih naših narodnih trudbenika?

Ali pogledajte ga bolje. Ne vidite li, da je ostao Trödler, onaj stari Trödler. Kukavan, čaratan, varalica, pouzdanik, doušnik propale žene i propala čovjeka, krvočan sisavac bez stida, bez ponosa, bez savjesti, bez domovine, bez vjere?

Ne vidite li kako svukud trguje, svukud vara, svugdje se nudi, previja i plazi. Ne vidite li na njemu onaj kukavni, gnujni, podli posmjeh, koji mu je uvijek na usnama, kad je blizu svoje žrtve?

Trödler! Približite mu se i vidjet ćete, kako pred vama plazi, kako se previja. Dajte mu nogu i vidit ćete kako vam se opet ulagiva, kako vam laska, kako pred vama plazi kad god mislite da mu trebate za njegov gnusni

posao. Odbijte ga i opet mu dajte nogu, pa vidit ćete opet prizor nadčovječnog uživanja. Opet on plazi pred vama kao crv, kao ona gamad, koju se gnusite uhvatiti rukom.

Trödler ostaje uvijek Trödler, pa i onda kad misli da je vojskovođa.

Divan prizor! Trödler na čelu Hrvata . . . Da je u istinu do šaka, do proleivanja krvi, do izlaganja svojih prsiju pred tanetima, zar bi Trödler išao u legije, u boj proti neprijatelju?

Onaj Trödler koji ne zna nego plaziti, mesetariti, nuditi se i prodavati, on da se tuče?!!

Nego ipak Trödler je junačan, kad nije na doseg. Samo čitajte što besni kad mu se neoborivim razlozima razdiro Tröderske mreže u Hrvatskoj. Mora da sam dobro zagrabio u u one njegove razbojničke, Tröderske paćine kad cvili i kao da je zmija u procjepu.

Čitajte:

"Nadaveno ćeljade oko šibenske „Hrvatske Rieči“ uzpišlo se je u hrvatskome ponosu! Tko pozna ono umišljeno ćeljade pa se sjer hrvatskoga ponosa, mora se grohotom nasmejati, kad onaj natava duše čovjek glagolje o hrvatskom ponosu, kad on drzovito i umišljeno ćeljade dieli lekcije o hrvatskom ponosu, a nije vriedno da otare prašinu s oboće otačbenika, koji su neumorni borci za sveinje hrvatskoga prava i najdosljedniji branioci našega hrvatskoga narodnoga ponosa! Nadaveni gospodin, čak i podpredsjednik dalmatinske stranke prava, misli, da će se sve vrći na truh, čim ta velična progovori s visine svoje tobožnje ponositosti. Taj smutljivac dalmatinski davno je već bacio pod noge hrvatski ponos, jer je svojim pogrdama, klevetama i psokama te svojim spekulantskim političkim vruladanjem, zasluzio prezir svakoga ponositog i pravog Hrvata. I taj kukavac usudjuje se govoriti kako tobožnje hini lojalnost i nastoji osumnjiti lojalnost hrvatskoga naroda! Umišljena veličina šibenička smatra se pozvanom, da s omlavožanim govori o predloženoj organizaciji narodnih hrvatskih legija, dok nema ni rieči, da opasne podle makinacije Srbijanaca i Crnogoraca, koji obrazuju čete u strnu pravale na hrvatsko tlo! Politički lakrojaš, služeci vratolomnim eksperimentima hrvatsko-srbske koalacije, sa visine svoja hinenjega ponosa odvraća od sudjelovanja u legijama, jer da se time poniže narodni ponos! Ovoj kukavići dopušta ponos, da mirno gleda, kako hoće, da nam podokupa obstanak i onemogućuje svaki samostalni narodni život pa ustaje u ime ponosa, kojeg u njega nema ni za lek, proti najpravdijavijoj sibi i narodu, za svoju obranu. Čudan je ponos u toga umišljenog šibeničkoga piksarala, kad tako voljko služi neprijatelja pravanske hrvatske misli, a zauzima se za one, koji nam otačbina hoće da razokupai. Što se samo naduva to prazno ćeljade i misli, da će predsjednik naše stranke ozbiljno uzeti njegova trabunjanja. On za njih mari koliko i za lanjski snieg, jer zna, tko i što je taj naduveni pietaso, što se tako teatralno razbacuje s hrvatskim ponosom, na koji svojim djelima niti je gdje nije. Neće si nare gale, koji hrvatski otačbenici, koji iskreno ljube Hrvatsku, uzneseñi su za ideju osnutka hrvatskih legija za obranu domovine, pa će se o tome osvjedočiti u svoje vrijeme i jedno šibeničko ćeljade!"

Jeste li vidili, kako Trödler cvili, rogobori, junaci se? Misli Trödler, da je na konju, da je Hrvatska njegova Trödlerija, ali on se vara. Trödler nije ni na magarcu. Trödler ostaje Trödler i to će naš narod uviditi.

Tada naravno ne ostaje Trödleru nego da ostavi ovu, a otvori gdjegod drugdje svoju Trödleriju. A za to je on više star. Promislite, ostavit Trödleriju, koja mu je toliko nosila. Nu da se taj čas približava, najbolji je dokaz, što Trödler razloge ne pobija razlozima, nego eto hoće da krpa svoje mreže bez da njegove žrtve znadu o čem se radi.

Poznate li ga? Pazite, bez domovine je, bez vjere, bez ponosa, bez savjesti, kukavan, čaratan, varalica, pouzdanik, doušnik, Trödler, koji se dosta natrogovao, za sada već drži, da je cija Hrvatska njegova Trödlerija.

Njegovo ime meni se gnusiti spomenuti, to sam ja Trödleru već lani poručio kroz ovaj isti list. Dr. M. D.

Zastopavljanje Šibenika sa strane financiesalne Vlasti.

Ima već godina dana, da traju neprestane tužbe proti zastopavljanju Šibenika sa strane financiesalne vlasti obzirom na mjestni carinarski ured, koji je doveden često i prečesto u teške neprilike samo za to, jer gospoda u Zadru bilo na financiesalnom nadgledništvu bilo na financiesalnom ravateljstvu ni najmanje ne mare, da šibenskom carinarskom uredu zajamče one uslove, pod kojima se samo može uređovanje voditi tačno i na zadovoljstvo stranaka. I te tužbe nisu samo za malenkosti, one se odnose na pitanja vrlo važna, na okolnosti, koje su uzsko škopćene s bitnim interesima naših trgovaca, s interesima celoga mjesta.

Poznato nam je, da nije ostalo na samim tužbama; isti carinarski ured bio je neumoljivo

prisiljen, da bezbroj puta prikaže nadležnim vlastima užasne poteškoće, na koje udara u današnjim prilikama; ista občina šibenska u više navratkata morala se je radi toga zauzeti i obrati se naročitim podnescima na financiesalne vlasti, da doskoči ugroženim interesima stranaka, koje od carinarskoga ureda u Šibeniku ne mogu danas imati ono, što moraju imati. Koliko se samo nije poradio, da se carinari u Šibeniku priznadu atribucije, koje joj spadaju kao glavnoj carinari, pa ipak sve zaludu. Učinilo se tek nešto djelomično, samo da nezadovoljstvo i dalje potraje.

Gospoda u Zadru baš kao da zairu od Šibenika i od svega, od svakog spisa, koji im iz Šibenika dolazi. Za njih kao da Šibenik ne postoji. A nije kazati, da se ne zna od koga to potiče, jer glavari financiesalnih nadležnih ureda u Zadru znadu za sve tegobe iznesene, ali se vidi, da oni s nekome nasladom preko njih prolaze. Od njih dakle potiče sva ova zanemarenost, ovo zastopavljanje Šibenika, i tim očitiju zbilja, da Šibeniku baš hotimice ne će da dadu ono, što podpunim pravom pita. Kao se takav postupak ima okrstiti, ne treba ovdje navesti.

I istinu sramota je, što se sve dešava s njihove nemarnosti. No samo što carinari u Šibeniku nije priznato ovlaštenje da razacarinuju svile, zemljano posudje, denaturalizuju ulja i drugu robu prama vriednosti, već joj se još ne daju ni najpotrebitije stvarce, kao što su višekrat zapitane klupe u hodniku ureda, da stranke ne budu prisiljene čekati po ciele satove na nogama, dok ih činovnici opreme. A moraju da toliko čekaju, jer je posla mnogo i previše, a činovnika malo i premalo.

Neprestane tužbe stižu na naše uredništvo od stranaka na vrlo ograničen broj činovnika u mjestnom carinarskom uredu, kao što i na mali broj financiesalnih straza, određenih pratnji trgovine, što izlazi iz privatnih skladišta a ide u mjesta prosta od potrošarine.

Ovakovi su odnošaji absolutno nečovječni, pa za to još jednom pozivljemo visoku gospodu, da prestanu bagatelizovanjem Šibenika, jer će se inače proti tome morati podići glas i na drugim mjestima, odakle će doprieti puno dalje, nego li može tužba iznesena u jednom novinskom članku.

Svi zanimani krugovi u Šibeniku to traže ne samo radi svojih interesa već i radi svog građanskog ponosa, koji im dalje ne dopušta trpeti ovakovo nerazumno šikaniranje. Napokon imala bi bit prošla vremena sićušnih osveta i antipatija, i moralo bi prevladati uvjerenje svugdje, da su c. kr. uredi postavljeni za službu stranaka, koje plaćaju svoje pristojbine, koje podnašaju sve terete, ali koje za to i traže da budu služene, kako se dolikuje, kako to zahtjevu obći interesi grada Šibenika, koji je danas u Dalmaciji medij prvima u napredovanju trgovacvom i industrijalom.

Mislimo, da nam gospoda, kojih se tiče, ne će dat povoda, da se na ovo povratimo, jer bismo onda morali drugičje govoriti.

Neke „stručnjačke“ novotarije.

U godišnjem izvještaju trgovačke škole u Splitu upadaju u oči neki novii jezični, oblici koji se ne mogu mukom mimoići.

Najprije se treba zaustaviti kod naziva nastavnog jezika. Ovaj je hrvatski, ali ga upravo dosljedno tako ne na zilje, već ponajviše „nastavnim“. Kad se u popisu obaveznih predmeta talijanski i njemački jezik označije takovim, čudno nam se vidi, da se i naš jezik ne nazivlje svojim pravim imenom, već „nastavnim“. Ova nas novotarija podsjeća na blagopokojni jezik „bosanski“ ili „zemaljski“, sa kojim se je Austrija tlo slavno blamirala. Ili možda misli patriotska uprava splitske trgovačke škole, da dalmatinska trgovačka mladež ne smije znati, da se njen materinski i nastavni jezik zove „hrvatski“?

Ne možemo također odobravati, što se od decenija udomaćeni dobri tehnički izrazi napuštaju te poukom uvlače mjesto njih rirzi oblici. Tako je n. pr. uprava splitske škole „roboznanstvo“ pretvorila u „znanost o trgu“.

"Trg" bi, dakle kod jezikoslovnih i trgovačkih stručnjaka u Splitu imao da znači "roba". U koliko je nama poznato u našim se zemljama upotrebljava samo izraz roba ili espap; prvi je dapače kod Hrvata obćenito običajan; "trg" treba s toga ostaviti i rječniku sinovima kao i mnoge druge mrtve i neugodne oblike. Kad je "trg", "roba", što bi imalo da znači "plokata" — zar sjaj ili "pljaka"? I od davnine postojeći izraz "knjigovodstvo" pretvorio se stručnjaci u Splitu u "vođenje knjiga". Zar da se otreću germanizma Buchführung? Ta njihova kovаница robski je prevod; nego stari izraz, koji se svugdje u teoriji i praksi rabi. Ako pirifikatori na najmlađem hrvatskom stručnom zavodu oblik "vođenje knjiga" smatraju pedesnijim od "knjigovodstva", onda bi morali za pustiti sijaset po istom pravilu konstruiranih posve dobrih izraza kao n. pr. zemljopis; rodoslovlje; prirodoslovlje; prirodopis; bogoslovlje; kolodvor itd. No dok njihovo proučavanje radja gore navedenim primjerima nezgrapnosti i nepročišćemo, im, da nam u stručno nazivlje ne upadaju smešnih bezpotrebni novotarija, te da nam bar, oni kao Hrvati ne kvare jedinstvo jezika.

Je li zbilja propada lov spuzava kod nas?

U zadnje doba začestale su glasine, da je naš spuzvarski obrt u takovu nazadku, da mu prieti već čista propast. Dok to pišu novine, koje su blizu trgovaca u Trstu, a koji su nemilo i nemilosrdno preko svojih javnih i tajnih mešetara upropašćivali naše jadne Krapljane, razumljivo je, nu nemožemo podnipošto pojmili da ove laži, koje proviruju ne da pomognu naš spuzvarski obrt, već u ga upropaste, prenašaju naše pokrajinske novine. Da se shvati pitanje nazadka u lovu spuzava, treba znati, da je od g. 1904. zabranjen lov spuzava ronilcima, a to kako kod nas, tako i u cijelom izobraženom svijetu sa razloga humanitarnosti, a opet i radi toga, što je prevelika želja za dobrotom mogla zbilja prouzročiti propast našeg spuzvarkog obrta, kad se od ribanja spuzava ronilcima ne bi bilo odustalo.

Godine 1905. lov spuzava bio je zabranjen, te stoga ne možemo pojmili odakle neke novine erpe podatke, da se je te godine ulovilo 120 hiljada komada spuzava.

Godine 1906. lov spuzava se je tjerao ostima na cijelom Jadranu, a za iste utjeralo se je ne 13 hiljade, već 26 hiljada kruna, i ako godina za lov nije bila najprijetnija.

Od god. 1906. pa u napried lov spuzava ostima razdijeljen je na drugi način, t. j. jedne godine se love spuzave od Sibenskog zaljeva, prama otoku Žirju u sjever, a druge godine u jug. K sjevernoj strani pripadaju Kvarnerski otoci i cela Istra, a južnoj sva Dalmacija od Šibenika do Spiča.

Ova je odredba pomorske vlade jedna od najboljih ne samo za razvitak spuzvarkog obrta, da li i za spuzvare, koji moraju da se pručie i obnovi svojih vinograda, jer je naravno da se izključivim lovom spuzava ne mogu uvijek baviti.

Govoriti dakle o propadanju spuzvarkog obrta i nestašici spuzava u našem moru nema smisla: Spuzava ima, bilo ih je i bit će, a ako su vlasti preduzele mjere, da šite život ronilaca, nisu tim učinile nego samo djelo humanitarno, proti kojemu danas viču samo ljudi bjež sira i prosti trgovci ljudskoga mesa. Kad bi se pak imao dozvoliti lov spuzava ronilcima u Jadranu i kako bi isti morao biti uređen i rukovodjen, a da ne bude štetan ni po obrt, ni ubitačan po zdravlje samih ronilaca, izmisliti ćemo na onom mjestu, na kom treba da se čuje glas onih patnika, koje nevolja služe, da se late svakdanjeg rada i posla i ondje gdje je samo ribama prebivalište. Ovoliko u hitor istine. Vinko Belamarić.

Rad pučkih učitelja u narodu.

Gosp. Huberi knez Borelli u zadnjem broju „Gospodarskog Vjestnika“ napisao je članak pod naslovom „Pučki učitelji i poljodjelstvo“. U ovom članku on iznaša, kako bi trebalo promijeniti osnovu u našim preparandijama, a i pučkim školama, te kako bi se moralo učenju poljodjelstva i ribarstva posvetiti osobita briga, koji predmeti danas se na žalost uče ne kao obvezni, već kao da bi bili neobvezni. Pošto smo još lanjske godine u našem listu bavili se ovim predmetom, te se gosp. Borelli slaže u glavnom, s nama, to ćemo rado preneti ovdje nekoliko stavaka iz njegovog članka, e da naši čitatelji, koji ne čitaju „Gospodarski Vjestnik“ uzognu se upoznati sa stvar i do potrebe reći svoju. O učenju poljodjelstva u preparandiji g. Borelli veli: Pitomci u prepa-

randiji ne primaju nužne poljodjelske naobrazbe, te uz svu dobru volju, ne mogu da koriste našem težaku u onom, što mu je u bivstvu od najviše potrebe. Naše učiteljske ne odgovara svojoj svrsi za našu eminentno poljodjelsku zemlju, jer tu učitelji ne primaju potrebitu naobrazbu u poljodjelstvu, pa i ono što se uči omalovažuje se, rek bi da isto bitise samo po imenu e da se izpuni prazan papir naučne osnove. To ne bi smjelo biti i zbog samog učiteljevog ugleda, koji će si pribaviti u selu, osobito sa poznavanjem poljodjelstva. Što vrijedi, da učitelj ima školski vrt, ako ne zna, i nema čim da ga upravi svrsi namjenjenoj, već ga kud i kamo težak preteče.

Zakon već postoji glede školskih vrtova, pa kad bi pučki učitelji temeljitije učili poljodjelstvo, tada sam uvjeren, da bi i obćine obiskrebile škole većim vrtom u kojemu i učitelj mogao praktično poučavati djecu, te bi takovi vrtovi morali postati pokušajni i uzorni. O pouci u ribarstvu g. Borelli nam veli: Naša pokrajina nije samo poljodjelska već je i ribarska; te kao što se druge pokrajine bave sa svojim širokim poljima, tako se ona diči našim ljubavim morem. Nema na svijetu pokrajine, koje bi se sa našom mogla takmiti sa razvitkom svoje obale, ubavim prodorima, razasitim otocima i otočićima, plitčinom i kotinama, koje podržavaju morsku struju, radi česa je naše more prebogatog svakovrstnom ribom, a ipak ribarstvo u našoj pokrajini nije dovoljno poznato.

Ako se dakle naša pokrajina odlikuje u u cijelom svijetu sa svojim bogatim morem, ali s ovim morem i iz ovog mora mogla živiti polovica žitelja njezinih, zašto onda ne podati ribarskoj pouci u našem učilištu veću važnost, pa i u ovu granu gospodarstva uputiti pučke učitelje, kako bi ju njegovali i nastojali podignuti je u narodu.

Kako su pučki učitelji prvi apoštoli ljudskog znanja, tako bi mogli biti i prvi apoštoli narodnog ekonomskog napredka.

Možda će ovome prigovori pedagogi našeg preparandija, koji glede zvanja učitelja polažu najveću važnost na metodičnu jedinicu i formalne postupke, našto se u naprednom svijetu ne polaže nikakove važnosti. Ovaj prigovor se može opravdati jedino u toliko, što su ti pedagogi učeni i uzgojeni starih skolastičnim duhom, ali se mi danas nalazimo u doba prirodni i eksaktnih znanosti, pak je skrajno vrijeme, da se naš preparandij otrese tog starog skolastičkog i formalističkog duha i neka se malo modernizuje ili bolje rekuć amerikanizuje.

Ne mislim, da bi se uvedenjem tihih potrebitih nauka (poljodjelstva i ribarstva) u učenu štetno djelovalo na druge nauke, nasuprot držim, da kad bi se to uvelo, pučki bi učitelji iz stekli kod naroda ljubavi i ugleda, koji je veliki faktor u napredku škole.

Gospodarska zanimiva predavanja ne b obteretila nauku u našim učiteljima, te sam uvjeren, da bi pitomci dragovoljno priuonili uz ovu nauku, za koju bi znali, da će im vremenom biti najvažnije zanimanje, na korist svoga naroda.

Nazad malo vremena bile su a Franceskoj preinačene nastavne osnove pučkih škola. Tamo se je uzeo osobiti obzir na seoske škole, čija je naukovna osnova sasna različita od gradskih, pak se u višim odsjecima seoskih škola (opevotnica) uče mal ne izključivo predmeti tičući se onih grana gospodarstva, koje se njeguje u dotičnom kraju, gdje se škole nalaze, nasuprot kod nas je osnova nauka u Zemuniku jednaka onoj u Pagu, a one u Pagu, onoj u Zadru itd. Znamo, da puk ne može živjeti u samom znanju, nego mu treba i kruha. Kad težak nauči dobro čitati, pisati i računati, te da shvati pojam znanosti, ova je izobrazba za njega dostatna, a najpotrebitije mu je, da dobro poznaje obrt o kojemu žive, a to je kod nas eminentno poljodjelstvo, ribarstvo i pomorstvo, te je pučka škola nedvojbeno pozvana da mu u tome pomogne.

Gospodin Borelli traži, da naš obrat upliva, kako da se preinače naukovne osnove naših preparandija, da se daće veća važnost učenju gospodarstva prama prilikama pokrajine. Niesmo mjenja g. Borella, da bi za ovo mjesto bili izučeni profesori, mi mislimo, da kad naša vladla dieli podpore i dopuste od godine, dvie dana učiteljima, da se idu usavršiti u pjevanju, gimnastici itd., da bi to isto mogla učiniti za gospodarstvo i ribarstvo, jer samo onaj, koji je iz naroda i u narodu živi, kadar je opet da uzgaja one, koji će znati i htjeti opet s narodom živiti.

Takodjer se ne slažemo se ni radi g. Lorina za kojim g. Borelli žali što nije došao u sabor, jer da bi znao braniti interese ribara. U našem saboru hvala Bogu naši ribari nisu nikad od nikoga bili napadnuti, a kad bi i bili u napred,

našao bi se medju zastupnicima bar jedan, koji bi znao nasti na njihovu obranu. Položaj, koga g. Lorini danas pokriva od veće je važnosti po ribarstvo u našoj zemlji, nego li je zastupnički mandat, pa kad nije u ovo 14 godina svoga nadzornikovanja ništa korisna ni trajna učinio za ribara, jer li nije znao ili nije mogao, sjegurri smo, da ne bi ni kao narodni zastupnik, već ako bi zasjeo u zemaljski odbor kad se i onako sprema u mir.

Političke vesti.

Slavenski blok u carevinskom vieću. Po vestima iz Praga, pitanje o zbliženju svih slavenskih zastupnika kao da će se povoljno riešiti. Poljaci priznaju nuždu, da se svi Slavieni slože da srbizuju njemačku bujicu te su izjavili, da će podupirati češke zahtjeve. Na temelju tih izjava, već je klubu češke agrarne stranke podastrt predlog, da se u zastupničkoj kući učelji jedna zajedničko parlamentarna komisija, u koju bi svaki slavenski klub odaslao dva do tri člana.

Iz carevinskoga vieća u Beču. Prije sastanka carevinskoga vieća, koji će uzlediti kako smo već javili, koncem ovoga mjeseca, održavati će procelnici svih stranaka sveobću konferenciju, na kojoj se ima zaključiti o novom izboru prvog podpredsjednika carevinskoga vieća na mjesto Dra. Začeka. Po svoj prilici će se stranke odlučiti za zastupnika Hrubana. — Pitanje glede povećanja podpredsjedničkih mjesta bitu će odlučeno u jesenskom zasjedanju po dogovoru pojedinih stranaka.

Promjena kabineta u Austriji. Kako smo već javili barun je Bienerth bio primljen od Njeg. Veličanstva u Schönbrunu u jednosatnu audienciju, na kojoj je vladar privolio na predlog baruna Bienertha glede sastava novog činovničkog kabineta. U službenoj „Wiener Zeitung“ izišlo je službeno priobćenje o novom ministarstvu, koje je sastavljeno ovako: Ministar predsjednik: barun Bienerth. Ministar unutarnjih posala: tajni savjetnik barun Haerdit. Upravitelj ministarstva za bogoslovlje i nastavu: odjelni predstojnik Kanera; Upravitelj ministarstva za pravosudje: odjelni predstojnik Holzknrecht; Upravitelj minist. za financiju: odjelni predstojnik barun Jorkasch; Upravitelj minist. za trgovinu: odjelni predstojnik Dr. Mataja; Uprav. minist. za željeznice: odjelni predstojnik Dr. Forster; Uprav. minist. za poljodjelstvo: odjelni predstojnik Pop; Ministar za domobranstvo: FML. Georgi; Upravitelj minist. za javne radnje: odjelni predstojnik grof Wickenburg; Ministri bez listine: tajni savjetnik vitez Abrahamovic, Dr. Začek i Dr. Schreiner. Novi kabinet sastoji po tom od ministra-predsjednika, pet ministara, medju kojima tri ministra zemljaka i 7 upravitelja dotičnih resorta, za koje su bili određeni po službi najstariji odjelni predstojnici.

Borba za portafeljima. Usled dosta dobrih odnošaja izmedju jugoslavenskih klubova, kako se saznaje, barun je Bienerth bio sklon pozvati u koalicionno ministarstvo i jednog Slavena s juga, kao zemaljskog ministra. Nu pošto su Česi stavili zahtjev, da se njima dadu tri portafelja, to su se Niemci izjavili pripravni dozvoliti da u ministarstvu bude jednaki broj Slavenskih kao i njemačkih ministara. Tri su ministra morala biti neutralna činovnika (predsjedništvo, obrana i unutarnji poslovi. — Op. ur.) i ovi su u šklakljivim pitanjima morali kod glasanovanja držati se neutralnosti. Da se za sada ne razbiju pregovori glede sastava ministarstva koalicionje, Bienerth nije ni predložio imenovanje jugoslavenskog ministra, proti kojemu se Niemci bore.

Kossuth za carinsku rastavu i samostalnu banku. Prigodom poklonstva magjarskih koalicionaških zastupnika za 67. rođendan Kossutha, izjavio je ovaj, da je glavni cilj njegovoga programa samostalna magjarska banka i carinska rastava. Na poklonstvenu deputaciju u kojoj bijahu zastupani najodličniji članovi koalicionih stranaka, djelovale su ove rieči vrlo ugodno. Osobito posljednji stavak, koji glasi: „Ja sam uvjeren, da će se kod provedbe našega programa naši magjarski narod sporuzuman sa svojim magjarskim kraljem“. Na nas Hrvate malo spada, što si Kossuth i njegovi Magjari žele. Nas jedino zanima, kakovo će držanje zauzeti spram ovih zahtjeva oni najmjerodavniji faktori, koji odlučuju sa sudbinom monarhije. Sa naše strane dovoljno je dokazana štetnost carinske rastave za Hrvatsku, a tako isto i u pitanju samostalne banke. Mi smo zainteresirani u obim pitanjima sve dotle dok stojimo u svezi sa Ugarskom. Ako će Ugarska poštivati paritetnost naše državnosti i naše interese kod riešavanja ovih pitanja može nas naći u jednom taboru u borbi za izvjoštenje i posebne banke i carinske rastave. Bude li protivno radila ne samo, da ćemo se najenergičnije opirati

separiranju pomenutih pitanja, već će nas naći u oštroj borbi proti svakoj zajednici sa Ugarskom.

Osujećenje opozicionog bloka. 48-maška ljevica je u svojoj konferenciji zaključila, da se obori svima sredstvima, koja joj stoje na raspolaganje, proti Andrassyjeve izborne reforme, i sve one smatra kao surbore, koji se takodjer protiv te osnove obore. Al zajednički opozicioni blok nije ipak sastavljen. Zastupnik Karl Etvös stupio je u 48-mašku stranku a i Zoltan Lengyel ostaje i dalje u stranci, tako da je eksministru Geza Polonyu nemoguć pristup ustranku. Demokratska stranka, koja nije htjela da žrtvuje svoje načelno stanovište ideji zajedničkog opozicionog bloka, nije pristupila 48-maškoj ljevici, i tako je sastav opozicionog bloka osujećen.

Novo austrijsko ministarstvo predložit će odmah nakon božićnih praznika parlamentu više zakonskih osnova, u prvom redu praučinski provizorij za prvu polovicu godine 1909. Osim toga bit će prodloženo i zakon o novom razdijeljenju okruga. Parlament sastat će se koncem ovog mjeseca, da razpravi zakon o aneksiji Bosne i Hercegovine. Ministri dr. Gessmann, dr. Ebenhoch i dr. Fiedler, koji izstupaju iz kabineta, bill su odlikovani redom željezne krune prvog razreda.

Povišica častničkih plaća. Iz službenih krugova javljaju, da će 18. o. mj. usliediti naredba o uređenju častničkih plaća. Prema tomu biti će već 1. prosinca častnicima izplaćena plaća po novom uređenju.

Nema tursko-srbsko-ornogorskog saveza. Srbski poslanik u Carigradu Novakovic dementira viest jednog turskog lista, da predstoji zaključak tursko-srbsko-ornogorskog saveza.

Dementi iz Beograda. Iz Beograda dementiraju sve viesti o nekakvoj abdikaciji kralja Petra u korist priestolonasljednika Gjorgja, kao i viesti o ministarskoj krizi. Jednako dementira se viest, da Srbija sprema ustanak u Bosni i Hercegovini preko ustaških četa.

Englezka odsudjuje govor srbskog priestolonasljednika. Kada se je srbski priestolonasljednik povratio iz Petrograda sakupljenjo svjetini pri njegovu dočeku držao je ratoboran govor, u kojemu je pozivao na rat. Sada se službeno javlja, da je englezki poslanik u Beogradu izjavio srbskoj vladi, da govor princa Gjorgja ne odgovara ozbiljnosti položaja i da ga Englezka odsudjuje. Ovo je značajno, kada se uzme u obzir, da je Englezka do sada bila naklonjena Srbiji i mučala preko prijašnjih izjava Gjorgjevih.

Izbor predsjednika ruske dume. U sultobu je usliedilo izbor predsjednika ruske dume. Izabran je ponovno dosadašnji predsjednik Homjakov i to sa 316 protiv 34 glasa. Za podpredsjednike izabrani su grof Bothonski i Neudorff.

Iz hrvatskih zemalja.

Laginja izabran! U gradskom srezu Volosko-Opatija-Lovran-Mošćenice-Klana-Podgrad, izabran je hrvatski zastupnik Dr. Matko Laginja sa 222 glasa proti talijanskom kandidatu dru. Constantini koji je dobio pusta 4 glasa! Živio Dr. M. Laginja! Življa hrvatska Istra!

Izbor u Istri. Na 16. o. mj. su birali istarski gradovi zastupnike za pokrajinski sabor. Hrvatima su sigurna dva mandata, jedan od ovih Dru. Matku Laginja u zapadnim gradovima Istre. Ali Dr. Laginja kandidira u Puli, koju bi bez borbe morali Talijani prepustiti Hrvatima prema kompromisu, kad se pravio novi izborni red. Ali Talijani su prekršili rieč, te kandidiraju poznatog poštanskog činovnika Karla Franka. U zadnji čas je predsjedništvo talijanskog izbornog odbor dalo izjavu, da ovu kandidaturu ne odobrava i da na nju nije nikoga ovlastilo te pozivlje prištaše, da se uztegnu od izbora. Medjutim Frank je izabran sa samih 6 glasova većina.

Izpitno povjerenstvo za pučke i gradjanske škole. K. kr. ministarstvo za bogoslovlje i nastavu odlukom od 7. novembra 1908., br. 45013, odredilo je, da se počam od školske godine 1908.—1909. u Kastvu ustanovi ispito povjerenstvo za pučke i gradjanske škole s naukovnim jezikom hrvatskim.

Telefonska pruga Trst-Opatija. Usljed sledjenja žica i velike bure, koja je ovih dana vladala po cijelom Krasu, pokvarila se djelomice telefonska pruga Trst-Opatija, radi čega se moralo odložiti otvorenje pruge na 12. t. mj. Predaja te pruge javnomu prometu sledit će za 6—8 dana.

Novi zakon za Pulu. Njegovo Veličanstvo car i kralj potvrdio je novi zakon glede zastupstva obćine Pule i načina kako se izabira. Istodobno potvrdjen je i drugi zakon, kojim se za Pulu i široku okolicu njezinu uvadja državna policija.

Zagreb zapostavljen. Magjarski ministar financija je naredbom od 27. listopada odmjerno stanarima zajedničkim činovnicima. Budimpešta i Rieka stavljeni su u prvi razred, dočim Zagreb u treći. Glavni grad Hrvatske je u tom zapostavljen tolikim magjarskim gradovima. Sigurno ni ova odredba nije bez utjecaja gospode na Markovom trgu.

Hrvati i Hrvatice!
sjećajte se uvijek
DRUŽBE
Sv.
Ćirila i Metoda
za Istru

Iz grada i okolice.

Za družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru primila je mjestna podružnica od vrlodoljublja Dra. Ive Miličića K 20 prigodom njegovog današnjeg vjenčanja.

Svega K 20.—
Zadnji izkaz K 583.67
Ukupno K 603.67

Napried za našu Istru!

Šibenik Davidu Starčeviću. Naпусти glas o smrti otačbenika i značajnika Dra. Davida Starčevića odmah su na našoj občini i na zgradama naših hrv. društava izvještene zastave na po stiega s crnim vešom. U četvrtak večer radi Davidove smrti nije „Šibenska Glazba“ izvršila običajnu obhodnju gradom. Zastave na po stiega ostadoše izvještene i jučer čitav dan.

Občina šibenska odposlala je Dr. Mile Starčeviću ovu brzojavku: Dr. Mile Starčević, Jaska. Nad gubitkom žarkog Hrvata, čestitog pravaša, značajnika, koji je svetlim svojim primjerom dokazao kako se plemenito i neodvisno mora služiti Hrvatskoj, nad smrću prokušanog borca za hrvatska prava, nezaboravnog i svugdje u Hrvatskoj objubljenog Davida, žali i kliču mu Slava na ime obćine šibenske — načelnik Dr. Krstelj.

Pravaška čitaonica brzojavila je ovako: Dr. Mile Starčević — Zagreb. — Članovi pravaške čitaonice žale veliki gubitak Vaš, naroda, otačbine. U ovo teško doba jedina je utjeha i nada nasljedovanje njegova mučeničkog života. — Predsjednik Dr. M. Drinković.

Naš list odpremio je sljedeću brzojavku: Dr. Mile Starčević — Zagreb. — Žalost Vašu i ciele otačbine dieli naš list, kojemu je uvijek sveta trajna uspomena Starčeviću u narodu. — Hrvatska Rieč.

Svečana pontifikalna služba božja dne 22. t. mj., u nedjelju, za proslavu jubileja Sv. Otače Pape Pija X., početi će u Stolnoj Bazilici na 10 sati jutrom (a ne kako je bilo pogrešno javljeno na 10 i po).

Svečana akademija. Sutra, zadnji dan jubilarnih svečanosti u ovoj biskupiji, priredjuju franjevački klerici u samostanu sv. Lovre svečanu koncertnu akademiju u proslavu zlatne mise sv. Otače Pape Pija X.

„Šibenska glazba“ odsvirat će večeras pred biskupskom palačom prigodom misničkog jubileja sv. Otače Pape Pija X. koji se slavi sutra u nedjelju 22. studenoga, ovaj program: 1. Schranil: Koračnica po motivim „Hrvatskih pjesama“; 2. Boieldien: Overtura k operi „Le Calif de Bagdad“; 3. Knoch: Serenada; 4. Puccini: Fantazija k operi „La Bohème“; 5. Zajc: Koračnica. — Početak koncerta u 7 sati.

Sutra, u nedjelju, prigodom blagdana sv. Cecilije, odsvirat će na „Malom Trgu“ sljedeći program: 1. Napravnik: Svečana Overtura; 2. Rossini: Overtura k operi „Semiramide“; 3. Boieldien: Overtura k operi „Le Calif de Bagdad“; 4. Bellini: Overtura k operi „Norma“; 5. Kviatovsky: Overtura po motivim „Hrvatskih napjeva“. Početak u 11 sati prije podne.

Na sv. Ceciliju, sutra, „Šibenska Glazba“ obaći će jutrom ramo grad, udarajuć vesele koračnice. Na 9 i pol prisustvovat će sv. misi sv. Frane, preko koje će također svirat, a na 11 koncertirat će, kako je naznačeno u gornjem programu. U večer će isto obaći grad veselim koračnicama, a kašnje će na zajedničku večeru u „Hotel Dinara“. U slast!

Četrdesetgodišnjicu službe navršuje na 26. t. mj. porezni prijatelj u Šibeniku g. Cezar Rubčić, te se, kako čujemo, doskora i umirovljuje. Služio je u Šibeniku petnaest godina u dva navratka. Gradjanstvo, u kojemu uživa obće simpatije, žali njegovo umirovljenje, jer da iz poeznog ureda odlazi čovjek, koji je prema gradjanstvu i strankama u obće bio susretljiv, a u službi samoj vazda na svom mjestu.

„Primorski Glas“. Uredništvo nam ovog lista javlja, da će broj istoga, što je imao izići ove sedmice izići posle nedjelje u utorak ili u sriedu radi nepredviđenih razloga.

Diletantski klub „Hrv. Sokola“ dat će kroz iduću mjesec drugu predstavu u našem „Sokolu“, i to ovog puta liepu dramu: „Minar i njegova kćer“. Milo nam je zabilježiti, da su se članovi ovog kluba baš svojski zauzeli, da članovima „Sokola“ pruže sve to liepijih zabava. Čast im!

Glad i bieda pojavila se u ovoj okolici, Jadni seljani, što dolaze u grad, pričaju, kako im se užasna zima sprema, a to pričanje upravo para srce. Ima ih, koji nemaju zrna ni za sjeltvu. Čitava sela samo su pusta siromaš. Dok ovako stvari stoje, što radi vlada, gdje joj je obćana pomoć, za koju je pitala izvješća u župnika? Što misli s hranom, koja leži još uvijek na obali šibenskoj? Misli li dieliti novćane pomoći, da se barem njom izrade koje javne radnje po odlomcima, i da seljani zasluže koju nadnicu? Ima već godina, da šibenskoj občini nije udijeljena nikakva svota iz zaklade za oskudicu.

Posveta školske zgrade i otvor škole u Crnici. Kako smo već javili u prošlu sriedu, u Crnici bilo je liepo slavje. Toga dana Crnica je dobila krasnu zgradu za dvorazrednu mješovitu školu, za kojom su toliko njezini žitelji čeznuli. U 9 sati bila je sv. misa, koju je rekao O. Jakov Bartulović, župnik i vjeroučitelj. Na istoj su bila školska djeca sa svojim nastavnicama uz zastupstvo mjestnih i školskih vlasti. Po misi bio je obavljen blagoslov škole i tom prigodom O. Jakov Bartulović izrekao je krasnu rieč roditeljima i djeci. Gosp. nad. Sinčić u svom govoru orisao je zadatak škole i dužnosti roditelja oko skrbi pomladka za redovito polazenje škole. Nadučitelj Belamarić zahvaljujuć prisutnoj gospodi na učestvovanju današnjeg slavja, u pravilja rieč mladeži, a zatim roditeljima, kojim preporuča da se češće potrude do škole i da vez među školom i kućom bude jedan i neprekidan, jer će samo tada njegov rad i dođieljenog mu osoblja bit uspješan. Po obavljenom slavju mnoštvo svijeta iz grada i odlomaka pošlo je da razgleda školske prostorije, izričući svoje zadovoljstvo nad liepim prostorijama i njihovom rasporedu. Kućevlastnik g. Joso Dulbić poveo je pozvanike u svoje dvore i tu ih je počastio po starinskom našem gostoprimitstvu, a zatim starješine mjesta izpratiše pozvanike njihovim kućama. — Osim g. Belamarića, na ovoj školi poučava gospodjica Anka Šulić, koja slovi kao vriedna i marljiva uzgojiteljica.

Nasukao se „Tebe“ Lloydov noćas izlazeći iz šibenske luke i to na „garufulinu“ pred Paklenom. Iz njega nakrivljena krcavaju robu. Priskočiše mu u pomoć „Makarska od društva „Dalmatia“ i mornari sa „Schwarzenberga“. Nada je, da će bit doskora izvučen.

Kazalište. Večeras prva predstava dramske družine u kojoj je Giacinta Pezzana. Daje se Zolina drama „Tereza Raquin“.

Kinematograf. Do nedjelje u večer program od četvrtka sa zanimivom predstavom automobilističke utrke u Dieppe. U ponedjeljak pronjena.

Razne viesti.

Demonstracije u Pragu. Na o. o. mj. prije podne došlo je na Praškim Pšikopima opet do burnih demonstracija. Već rano u jutro smjestila se policija i žandarmerija na tratorima, a došao je i sam policijni direktor Krikara. Poslie je došlo i nekoliko čeških zastupnika i sam načelnik grada dr. Groš, a i neki njemački univerzitetski profesori. Oko pola 12 sati prije podne počele su pojedine grupe njemačkih studenata izlaziti iz njemačkog kasina, a naskoro se razvi živahan „bumel“. Medjutim se na protivnoj strani skupilo više stotina čeških nacionalista i studenata, koji odmah, čim opaziše njemačke studente, udariše u burne povike: hamba! U isti mah pokušашe da predju na protivnu stranu Pšikopa, u čem ih policija brutalno spriči. Dva njemačka studenta, koja su zapala među Čehe, dobiše žestokih batina. Oko 11 sati došao je i zastupnik Klofač na Pšikope, gdje se mu priredjeve burne ovacije. Klofač i podnačelnik Jirošek zamoliše direktora policije, da zabrani bumel, ali se ovaj nije htio tome odzvati. Medjutim je nekolicini čeških djaka uspjeleo, da predju na protivnu stranu, gdje je odmah došlo do žestokih sukoba. Kritična je bila situacija, kad je velika masa

čeških djaka zakrčila vrata njemačkog kasina u namjeri, da ih pri ulasku napadnu. Ali je policija taj pokušaj osujetila. Kroz policijom očišćeni prostor povratili su se u kasino, a Česi su na polju zapjevali narodne rugalice. Oko pol 1 nastao je opet mir. Uapšena su osmorica. Nekoji zastupnici su po podne intervenirali kod policijnog direktora, da se puste na slobodu, ali bez uspjeha. Po podne je proteklo mirno.

Rusinska gimnazije. Na 23. o. mj. ustrudit će svečano otvorene rusinske gimnazije na granici Bukovine i Galicije, u varošu Wisnice. Svi prosvjedi židovskog pućanstva, da se u Wisnice osnuje gimnazija sa njemačkim jezikom predavanja nisu uspjele. Uz vodje Rusina u Bukovini zastupnike Wassilka i Slemaka ide zaslug a ciele „Rusinski klub“ da se je od baruna Becka postiglo ovo prvo i jedina gimnazije, u kojoj će se svi predmeti predavati u rusinskom jeziku.

Promjena na prijestolju u Kini. U noći izmedju 10. i 11. ov. mj. umro je u Pekingu kinezki car Kwangsu. I carica udova Tshsi na umoru je. Regentom proklamiran je brat preminulog kralja princ Chun, dočim je njegov petgodišnji sin Puyi kao prijestolonasljednik predan u carske dvore, da se izobrazi.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Olumuckog sira

svake vrsti, samo izvrstnog takodjer sira delikatesnog poštom franko odprema poućezem K 3-80 Tvrđka Frt. Vyućlečka — Olomuc — Moravska. Tražimo zastupatelje provizijom.

OSVJEDOČITE SE
da najliepšiju robu možete dobiti samo kod tvrdke:

FRANTIŠEK MEJDR
Tkaona na stroju i odpremu

Hutvald 10 (Češka)

BARHETI, DAMSKI, RADLI, KAMAFASI, KRETONI, ZEFIRI itd.

sve u najliepšijim cijenama.
Vlasitja tvornica. Zahitjuvajte svuda
Novo Platno
s narodnim biljegom
komad 23 m. za K 16— franko.

PRODAJU KRUHA,

javljam ovime p. n. obćinstvu, da sam u Glavnoj ulici prama dućanu g. Ivana Grimani-a (medju Bugarima) otvorio novu

Jamćec za vrstnoću kruha, preporučam se sa štovanjem
Jakov Kapitanović.

Kotel Dinara
Šibenik kod mjestnog kazališta

- obskrbljen je izvrstnom kuhinjom -
- udobnim i zdravim sobama i svim -
- ostalim mogućim komfortima. - -
- CIENE VRLIO UMJERENE. - - -

Preporučuje se **Jvanica ud. Dodig.**

Vinko Majdić
valjni mlin u KRANJU

proizvadjaj najbolje vrsti pšenićnog brašna i brašna za krmad uz najnieze cienie.

Najvieza produktivnost - - -
- - - - - Brza poslužba.

Izravni zastupatelji za Dalmaciju i Bosnu-Herzegovinu, izusev Sarajevo i Boku Kotorsku: **Babić & Klein Zadar.**
Zastupatelj za Boku Kotorsku: **Radoslav G. Zutić, Kotor.**
Zastupatelj za okružje Pulj: **Lacko Križ, Pulj.**
Zastupatelj za okružje Trst: **Aleks. Rupnich i dr., Trst, vija svezoro novro broj 11. 52—20**

Najvieća dalmatinska zlatarija ANTE RADIĆA - SPLIT.
Trg voća, Gradska vrata na obali. 21
Ilustrovane cienieke šalje badava. Ilustrovane cienieke šalje badava.

SVOJ K SVOME!

ŽUPNICI CRKOVINARSTVA BRATOVŠTINE
KOJI ŽELE

prave svieće od pćelnog voska

NEKA NARUĆE NA
„JEDINU HRVATSKU TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA“
NA PARU
VLADIMIRA KULIĆA, Šibenik (Dal.)
Ponude i cienieki šalju se badava i franko.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, polaruje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuvena zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrblijuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MIJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupova bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

Veliko skladište

Gotovih odijela

za gospodu.

Častim se upozoriti P. N. Obćinstvo, da sam pred malo dana dobio veliku količinu finih odijela za gospodu, sasvim ukusno skrojenih i od najfinijih vunenih tkanina, koja mogu prodati uz tako niske cijene, da se ne bojim nikakove utakmice.

Prema tome ako želi imati jedno fino, a uz to i jeftino odijelo, neka se meni obrati, te jamčim, da će svak ostati potpuno zadovoljan.

Sa štovanjem
Pio Terzanović.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovno prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.

Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predjmove na vrijednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdribeane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izd je doznake na sva glavna tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjetnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posređuje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Restauracija „Sidru“

prvog reda

ŠIBENIK, ulica sv. Ivana, ŠIBENIK

Čast mi je obznaniti ćienjeno občinstvo, da se u mojem lokalu toče izabrana vina, kao: dalmatinsko, istriansko, bijelo, desert, refosco i t. d., te dobro poznato pivo Sarajevsko. - - - Kuhinja je domaća prve vrsti, koja je obskrbljena u svako doba toplim i mrlzim jelom. - - Cijene sasvim umjerene. - - - Preporučuje se veštoštovanjem Strika Anton.

Restauracija „Sidru“

prvog reda

ŠIBENIK, ulica sv. Ivana, ŠIBENIK

PRVO SKLADIŠTE

OBUČA ZA GOSPODJE, GOSPODU I DJECU

C. CHIABOV

Šibenik, Plokata na vrh glavne ulice. blizu kazališta.

Velika zalih raznovrsne kože, kože za podplate, gotove gornje diove crevalja i ostale predmete zasjecajuće u postolarsku radnju. Postole za kupelji kao što i masti svih boja za svjetlanje istih, koje se može naći samo novom dućanu.

Cijene vrlo umjerene, koje se ne boje utakmice.

Hrvatska Tiskara

ŠIBENIK.

Izrađuje svakovrsne radnje, kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskanica za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd.

Drži u zalih sve vrsti občinskih, župnih i drugih raznih tiskanica.

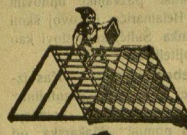
Solidna izradba. Umjerene cijene.

Naručbe obavljaju se brzo i točno po zahtjevu.

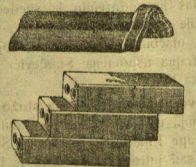
VJEČNI KROV „DINARKA“

Josip Lovrić pok. Nikole

KNIN.

PRVA DALMATINSKA TVORNICA CIMENT-PLOČA, CRIEPA, CIGLE, STUPOVA OD ARMIRANOG BETONA ZA OGRADE I VINOGRAD, KAO ŠTO I SVIH OSTALIH PROIZVODA OD CEMENTA, BETONA I ARMIRANOG BETONA

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2.

PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Split i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. a) osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.
2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liečničke pregledbe.
3. Pučka osiguranja na male glavnice bez liečničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlapanja.

Zadruga imovina u svim odjelima iznosi: . . . . . K 1.410.816.28
Od toga jamčevne zaklade: . . . . . K 1.000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: . . . . . K 820.000.00
Izplaćene odštete: . . . . . K 2.619.582.36

Jedini je domaći osiguravatelj zavod!

Jedini je domaći osiguravatelj zavod!

Za Dalmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatie“ u Splitu. Poslovnica u Splitu, ulica Do Sud br. 356.

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

Banca Commerciale Triestina

prima

Uložke u krunam uz uložničke Listove:

sa odkazom od 5 dana uz 2 1/2 %
" " " " 15 " " " " 3 %
" " " " 30 " " " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonicima ili u engl. funtim.

(sterlinam) uz uložničke Listove:
sa odkazom od 15 dana uz 2 %
" " " " 30 " " " " 2 1/2 %
" " " " 3 mjes. " " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa skadenom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasnih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća, domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na Stednju, uz dobit od 3 1/2 %.

Otvara tekuće račune u raznim vrijednostama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta inostranstva, odrezaka i izdribeanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovici, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palit, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnomo tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predjmove na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Contrirungs-Lager.

Preuzimlje u pohranu i upravljanje: U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj nu drago pogibelji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osiguruje vrijednote proti gubitcima ždriebanja
Banca Commerciale Triestina.